

L a t w e e f c h u N w i s e s .

Nr. 39. Zettortdeenâ 29tâ September 1849.

No Nerretas.

Mehs schè effam pluddu-laikus peedsihwoju-schi, kâ fenn gaddeem tohs ne redsejuschi, un ihpaschi ne schinni gadschahrtâ. — Dhtrâ September-mehnescha deenâ sahka liht, un lihds 3schai leetus weenâ gabbalâ tâ no debbesim gahseh, kâ uhdens muhsu uppe (Suffejâ) un wiffôs strautinds drihs pahr krasstem gahja, un ptawas, gannibas un semmi lauki bija pahrpulhdusch, un efaram lihdsinajami. Skahde zaur to irr leela bijusi, jo tik patt schè, kâ muhsu kaiminds dauds eemehrkti, jeb arri jau isklahiti linni, un zittâ weetâ jau plauti waffaraji irr aisnesti, dambji israuti, zelli, tildi, dahrsi maitati, sudmallas apskahdetas, un feens tik patt labb laudsès, kâ arri schluhnds, no kurreem daudsi lihds trim wainakeem uhdeni stahweja, pohstâ gahjis. Zehschu leetus 3schâ September atstahja, tad zettortâ uhdens tomehr wehl dikti auga, un tiklai stâ eefahka krist. Ihpaschi bija us mahzitaja ausu-lauka gabbala leeli Krohna ohsolu-balki usnesti, ko pawaffarâ fella uhdens deht ne warreja nolaiht, kâ nu scho labbibu kâ fohdsiht noslohdsija, un pee kurreu eewelschanas uppe strahdneeki scho gabbalu no 4 puhru sehjuma pawiffam famihdija. No Subbattes puffes dsirdams, kâ daschs fainneeks, kâ ar sehshanu aiskawejees, nu gan pawiffam palikschohht nesehjâs.

W.

No Birschumuischas.

Krihsburgâ un Zehlabstattâ atkal rahdahs Kolera fehriga, bet ta paldees schehligam Deewam bes leelas nelaimes pahrees. Laudis ne mas ne bihsstahs no winnas un drohschi palaujahs us Deewa schehlastibu.

Muhsu waffaraji tikke gattami pirms wehl falna tohs kehre. Ugraki sehiti rudsi labbi eeseh-luschees, bet tee kâs preeksch un tuhliht pehz teem pluhdeem sehiti, nejauki isfkattahs. Weetahm wehl taggad rudsus sehj, Deewos sinn kâs no teem buhs? Wiffu wairak mehsh schel-lojam un behdajamees, kâ feens laudsès un schluhnds puhst; gan drihs puffe irr maitata. Meddu scho gadd pee mums ne warr dabbuht, jau labpraht 3 rublus par pohdu dohtu. Witehm naw seemas pahrtikschana. L.

Paplaktes lauschu schehloschanas pehz sawas pee Deewa aisgahjuschas zeeni-gas mahtes L. von der Ropp.

Muhsu firdis irr behdigas un mehsh effam dsilli nostummusch, jo muhsu augsti zeenita un tohti mihlota zeeniga mahte Laura von der Ropp irr tanni 7tâ September m. d. wehl ne itt pabeigtâ 71mâ gaddâ sawas dsihwibas no schihs nepastahwibas us to ihstu tehwasemmi zaur laizigu nahwi aisfaukta tappufe. Winna mums ne kâ zeemahte 49 gaddus bijufe, bet kâ mahte, kâs mums allaschin ar padohmu, ar palihdsibu flimmâs kâ wesselas deenâs mihligi un labpraht irr klahst stahwejufe, un ne arri ween mums paschu laudim ta tahda mihliga un labprahtiga palihdsjetaja bijufe; bet arridsan itt swescheem un nabbaga zilwekeem ta irr mihlestibas un palihdsibas rohku labpraht pasneegufe.

Augstu un lepnu prahtu ta ne buht ne pasinne, nedsi arri to starpibu starp augstas muisch-neeku kahrtas un semmas artaja-buhshchanas ne sinnaja; jo winna mehdse tâ fazzihht: „Mehsh wiffi effam weena Zehwa behrni, weena Deewa laudis un wiffi weenlihdsigi mantineeki

tabh muhschigas dsihwofchanas." — Winna Deewu bihajas un fawus turakus no firds mihleja, tadehl Deews tai arridsan leelu wez-zumu litke fasneegt. Winnas firmi mattini bija gohda-krohnis, fo ta us to taisnibas zeltu atradda. — Wehl preeksch pahri gaddeem ta peeredseja to preeku sawas selta-kahsas leela gohda fwinneht, fur winna un winnas mih-tohts laulahs draugs (muhsu zeenigs dsimts-kungs), kas taggad fawu zeemigu mahti raudadams us duffas-weetinu pawaddija, to laulibas-derribu, ka teem mihlais Deews bija 50 gaddus kohpa lizzis fadsihwoht, atjaunoja.

Ihsu laizinu preeksch winnas nahwes Deews tai litke wehl daschas behdas peeredseht, jo diwi no winnas snohteem weens pehz ohtra nomirre. Weens bija zeenigs Vormsahtes dsimtskungs F. v. Kettler, ohtrais Grobihnes aprinka teefas kungs (Kreisrichter) v. Hahn. Schee aigahje papreeksch, winna steidsahs teem pakkat; jo pehz 8 deenahm no tahs deenas skaitihts, kad Vormsahtes kungs tappe glabbahts, ta arri nomirre. Wehl tanni deena, kad schis tappe glabbahts winna weena patte pee kapsehtas apsehdufees wehl tad palitke lihds wakkaram tur fehshoht, kad jaw wissi beh-neeki bija no kapsehtas atstahjuschees.

Tanni 12ta September tappe ta sawa pascha kapsehta, ne tahlu no muishas, ar leelu gohdu pee saweem mihleem peederrigeem guldinata. — Pehz winnas paschas wehleschanas tappe ta no winnas pascheem pagasta laudim us kapsehtu aisnesta. — Mihlestibas un pateizibas affaras ritteja tai behru-deena par wisseem tauschu waigeem, ta ka ir sweschineeki no tam — kas arri winnas labbus darbus ne buht ne sinnaja — jaw warreja noprast, zil mihla un zeenita ta mums Paplaktneekem bijuse. Winna gan naw wairs schein, ta aigahjuse; bet winnas mihliga peeminna wehl ilgi, ilgi muhsu starpa dsihwohs. Wissu to labbumu, fo ta mums darrijuse, mehs ne spehjam isteikt, neds arri to schein israkstih, un sweschineeki, kas winnu ne pasinne, ne buht to ne gribbetu tizzeht, zil mihliga, labfirdiga un

palihdsiga ta mums bija. Mums firdis paleef gruhtas un affaras mums azzis speeschahs, kad mehs to dohmajam, zil labba mums ta bijuse.

Lai dufs nu tahs ar affarahm pawadditas meefas schih muhsu zeenitas un mihlotas zeenigas mahtes dsestra, flussa kambari, bet lai winnas gars preezajahs debbes gaischuma, un lai tas Kungs Jesus Kristus winnu pastara leela deena par wissu to labbumu, fo ta mums darrija, ar to spohschu dsihwibas-krohni puschfo!! —

Rakstihs Paplakte, tanni 20ta September 1849.

Pagastu tauschu wahrda: C. G.

Kas febbaku smeijahs, gahrdaki smeijahs.

Kahda weeta, fur bij leela fa-eeschana augsteem kungeem un muish'neekem, us leelahm dsihreem (ballehm) bija arri kahds fehnika kambarjunkurs, kuru weens augsts muishneeks aisklaitinaja zaur smeeklu johkeem. Schis nu zittadi ne sinnadams, ka warretu prett winnu atreebtees fleppeni, nehme trihs leelus kastus un litke tohs peepildiht ar afmineem; zeeti aisnagloja un aisehgeleja; un suhtija tohs pahr pasti sawam eenaidneekam, kurram nu bij jaaismaksa leela pastes nauda. Schis muishneeks dabbujis tohs kastus, isfuhta nu sawas dohmas pa wissahm pasihstamahm mallahm, gribbedams nokert, kas tas tahds warr buht, kas winnam tahdu smeeklu darrijis? — Bet ne mas ne warr isdohmaht, kapehz to gan buhtu darrijis weens no winna draugeem? Us weenreis durreahs winna dohmas arri pee schi kambarjunkura — un riktigi tizz, ka zits to ne buhs darrijis ka schis. Sahf nu wehl jo wairaf dibbinaht un fleppu isklauschinaht, un dabbu arri riktigi sinnaht, ka schis gan tas meisters irr, kas winnu irr apschinkojis ar schihm smaggahm leetahm. Nu winsch zeesch flussu labbu laiku. Pehz kahda pufs gadda dabbu sinnaht, kad pee schi kambarjunkura leelas dsihres

buhfchoht, fur atkal sawahlfees (fanahlfchoht) dauds kungu, zeenmahtes un augstas zeenigas preilenes. Wiafch dohma: kufch! nu irr laiks winnam fo likt us deggonu, lai buhtu fo smeetees winna weefeem. Ja riktigi! Paschâ dsihres deenâ, kad wiffi weefi irr pilnâ preeka un luste, eenefs pasteljons (pastes wihrs) muhsu kambarjunkturam grahmatu, us kurreu arri stahw pee-fihmehts: schê flacht weens aisfehgelehts kastinsch no krijahm, weens no dehlehmu un weens jo dischals (seels). Un arri pastes-naudas rehkinumu no pastmeistera. Muhsu kambarjunkturs lustigs buhdams, kâ jau us gohda deenahm, aismakfa pastes-naudu un eespeesch arri pasteljonam labbu dserramu naudu sauja, un arri puhmannim dohd labbu dserramu naudu par scho leetu atwefchanu. Kad schohs nu irr noraidijis, tad leel wiffas schihs leetas (ne sinnu woi no preeka jeh no lepnibas) eenest tai leelâ istabâ (sablê), fur wiffi weefi irr sawahlkufchees pee dantscheem. Wiffi labpraht kahrodami sinnaht, kas nu schis kastès buhs eefschâ, apstahj nu wiff apkahrt kad tahs usplehfsch. Papreefsch tohp taifihths wakkâ kriju kastinsch — bet af kas par nejauku smakku isplehtahs pa wiffu istabu, kad noehme wahlû! — jo weffels duzzis lauka irbes kas bij gluschi sapurwufchas tur eefschâ. „Sinna winnu welns! kahds flunkis no pastmeistera irr schihs leetas tik ilgi usturrejis pee fewim,“ eebtahwahs kambarjunkturs no dufmahm. „Kas ta par leelu stahdi par schihm brangahm irbehm! wianas pateesi bij no wiffu labbakahm, jo mans tehwa brahlis ne fuhtih man siktas.“ (Ta grahmata bij rakstita winna tehwa brahta wahrda, kas dsihwoja swefschâ femme.) Kad nu fullainis Schannis ustaisija ohtru kastiti, tad tai azzumirkli isstrehje no kastites wairak kâ diwidefmits dsihwas pelles, un isklilde pa wiffu istabu. Ut tarwu blaufchanu kad nu zeenmahtes un preilenes tâ sahle fleegt, kâ wiffas lohgu-ruhthes trihzeja! un diwi pawiffam pagihbe no bailehm. Jo kungu istabahm naw ne fur kahda schkirbina neds zaurums, fur pelle warretu eefchautees,

bet nu tahm jastraidâ no weena faktina us ohtru, un us tahdu wihfi ne mas ne beidsahs feewischku bailes, ir daschs kungs tappe stahdigs, sawu pihpes zibbaku sasisdams us pellem. „Tahs safohdita maitas!“ fazzija kambarjunkturs, „kâ irr wianas schê eetappufchas? — tai kastei waijag buht fur zaurumam, apstattees Schanni! Kolahdeta swehri! pufs kastes irr noehduschas no teem brangeem ribsu putraimeem, un wehl famaitajufchas tohs atliffkufchus. — woi tas naw nelaim!“ Kad nu Schannis leelaku kasti wakkâ taifija, tad ir kungeem matti stahwu zehlahs, zerredami kad arri tur isspruks kahdi swehri kâ no winna kasta; — bet kâ palikke kambarjunkturam garas azzis, kad Schannis iszehle eefsch bohwillas eetihthas brangas breefcha deffas, kas wehl ne bij isposhtas, un jaw labbi labbi smirdeja. — Tai gan ne gribbedams, tad muhsu kambarjunkturs tomehr ar islikfchanohs smejhahs lihds ar zitteem kungeem, un fazzija: „Kas gan irr notizzis mannam tehwa brahlim, kahdu preeku dohmaja tas man darriht ar schihm leetahm?“ un isgahje apkaunejees padurwim ahra. Heilsberg.

Swefchas femmes sinnas.

No Amerikas. Missiona-beedriba Pildelpijas pilfehthâ basnizu irr buhwejuse no kohkeem ween us Gohthes laufchu wihfi, kurreâ 550 zilweki warr ruhmes atrast. Winna stahw us uhdeni, prohti us diwahm laiwahm. Tannis stahw tee matrohschi un laiwineeki.

Woi redsi, lassitajs, kâ nu jaw arri pel-dofchas basnizas atrohn!

No Spranzufchu femmes. Tanni 2trâ Mei bija Parihses pilfatâ leels pehrkons ar warrenu kruffu. Ta kruffa irr leelu stahdi pee laufkeem padarrijuse, tâ kâ tur pufs labbiba apfista irr, un zaur to irr tur tam semneekam ta preeziga zerriba us baggatu ptaujumu sudduse.

Schê arridsan Kolera fehrga kahdus fefchus mehneshus jaw plohsijufees. Kahdi 4500 zil-

wēli irr tanni fehrġa apflimmuſchi un k̄ahdi 2500 no teem apmirruſchi.

No 5000 feerwiſchlahm, k̄as tur weenā paſchā flimmu-nammā bijuſchas, apfirge 811 Kōlera fehrġa un 567 no tahm nomirre. — Laſtaggad eet Kōlera fehrġa tur jaw artti maſumā.

E. F. Schönberg.

Zeeſas fluddinaſchanaſ.

Uſ pawehleſchanu tahs Keiſerik̄as Majeſtēetes, ta Watwaldinecka wiſſas Kreiwu Walſs ic. ic. ic., tohp no Dohbeles pagasta teeſas zaur ſcho wiſſi tee, kam k̄ahdas taiſnas praſſiſchanaſ buhtu pee tahs mantas ta nomirruſcha Peterwaldes meſchafarga Krummeſe Kahr̄la Schlaue, uſaizinati, pee ſaudeſchanaſ ſawaſ teeſas diwi mehneſchu ſtarpā, un wiſſwehlaſ lihdſ 12tu November f. g., k̄as par to weenigu un iſſlehgſchanaſ terminu uolikt̄s, ſcheit peeteik̄teeſ. Dohbeles pagasta teeſa, tai 10tā September 1849. 1

(L. S.) Zeeſas wezzakajſ Grandowſky.
(Nr. 517.) Zeeſas ſrihweris Kāz.

Wiſſi tee, kam taiſnas praſſiſchanaſ pee tahs aſtahtas mantas ta pee ſchi pagasta peederriga noſlihuſcha iſpirkta rekruiſcha Anſe Rick no Bunku-mahjahm, tohp zaur ſcho uſaizinati, lihdſ 15tu Otkober f. g., k̄as par to weenigu un iſſlehgſchanaſ terminu nolikt̄s, pee ſchiſ teeſas peeteik̄teeſ. Zeſlaht tohp arridſan teem, k̄as tam nelaiſim ko parradā, peeteik̄t̄s, lihdſ wiſſe-peeminnetam terminam ſawuſ parraduſ ſcheit uſdoht, zittadi tohs ar dubbultu maſku ſtrahpehs. Dundagas pagasta teeſa, tai 3ſchā September 1849. 3

(L. S.) ††† Pagasta wezz. Prizz Sandmann.
(Nr. 138.) Zeeſas ſrihweris Stavenhagen.

Krohna Amburgas pagasta teeſa zaur ſcho uſaizina wiſſuſ tohs, kam k̄ahdas taiſnas parradu praſſiſchanaſ buhtu pee ta nomirruſcha nohmnecka Zahna Jakobſohn no tahs pee Amburgas peeſchirtas Zeemaldu muſſiſchā Smeddu mahjahm, tai 10tā November f. g., k̄as par to weenigu un iſſlehgſchanaſ terminu nolikt̄s, ſawaſ praſſiſchanaſ ar derrigahm peerahdiſchanahm ſcheitan peedoht, jo wehlaſ neweenu wairſ ne klauiſhſ. Krohna Amburgas pagasta teeſa, tai 5tā September 1849. 2

(Nr. 790.) Gutmann, teeſas wezzakajſ.
Brunowſki, teeſas ſrihweris.

Krohna Birſchumuiſchāſ pagasta teeſa uſaizina wiſſuſ tohs, kam k̄ahdas taiſnas parradu praſſiſchanaſ buhtu pee ta Sallaſmuſſiſchāſ Luggeneeku mahjās nomirruſcha Stukmannuiſchāſ ſemnecka Ramdan Reina Romanowſki, tā k̄a arridſan wiſſuſ tohs k̄as tam nomirruſcham kaut ko parradā palikluſchi, lai tee ar ſawahm praſſiſchanahm un ſkaidrahm p. erahdiſchanahm diweju mehneſchu ſtarpā, un wiſſwehlaſ lihdſ 10tu November mehne. deenu ſchinn̄i gaddā ſcheitan aſſauzabſ, jed pehz kluffu zeeſch. Birſchumuiſchāſ pagasta teeſa, tai 6tā September 1849. 2

(Nr. 657.) Pagasta wezzakajſ Zahn Rubben.
Pag. teeſas ſrihw. Lieventhal.

Krohna Wahrbales pagasta teeſa zaur ſcho ſinnamu darra, ka tai 6tā September f. g. Kahr̄lesmuſſiſchāſ Peppinu-mahjās behr̄s firgſ, 8 gadduſ wezz, irr pee-klidſ. Zalabb tohp taſ, kam ſchiſ firgſ peederretu, uſaizinaht̄s, lihdſ 25tu Otkober f. g. ar riſtigahm peerahdiſchanahm pee ſchiſ teeſas peeteik̄teeſ, un ſawu firgu prett barroſchanaſ un fluddinaſchanaſ maſkaſ atlihdinaſchanaſ prettim nemt. Kad lihdſ tam wiſſe-peeminnetam terminam neweens ſcheit ne buhs meldejeeſ, tad ar to firgu pehz ſikumeem darrihs. Wahrbales pagasta teeſa, tai 16tā September 1849. 3

(L. S.) Pagasta wezzakajſ M. Semmit.
(Nr. 367.) Zeeſas ſrihweris H Antonius.

Zitta fluddinaſchanaſ.

Amburgas meſchā irr duhkāſ firgſ, 8 gadduſ wezz, ſaglim nodſiht̄s un ſcheit atweſt̄s. Zalabb teel taſ, kam ſchiſ firgſ peederr, uſaizinaht̄s, ſeſchu neddelu ſtarpā ar ſawahm peerahdiſchanahm ſcheit peeteik̄teeſ un prett barroſchanaſ- un fluddinaſchanaſ atlihdinaſchanaſ ſawu firgu panemt. Amburgas meſchā funga muſſiſchā Sablinā, tai 2trā September 1849. 1

Muiſchāſ waldiſchanaſ.

Sinna par jaunu grahmatu.

Rihgā Kattolu baſniſas nammā pee Latweeſchu draudſch mahjitaja irr dabujami:

Spreddiki uſ wiſſahm gadda ſwehtdeenahm un ſwehtku deenahm, ko Rihgas Kattolu baſniſā fluddinajis, un taggad, wiſſeem Latweeſchu Kattoleem par garrigu labbunnu, lizzis drikkeht Simforianuſ Mieleſchko, ſwehta Dominihka eeſtahdiſchanaſ Preeſteris un Rihgas Kattolu baſniſas mahjitajſ. 1

Maſka faſeeti beſ waha 1 rub. 50 kop. f.

Brihw drikkeht.

No juhrmallas-gubernias augſtas waldiſchanaſ puffes: Goſrath de la Croiz.